

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่ทำประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกรและศึกษาแนวทางสนับสนุนการทำประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกรในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เพื่ออธิบายให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่ทำประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกรในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 บริบทของตำบลโป่งน้ำร้อน

ตำบลโป่งน้ำร้อน เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลม่อนปิ่น โดยแยกออกมาเป็นตำบลโป่งน้ำร้อน เมื่อ พ.ศ. 2534 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน (องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน, 2555)

4.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

ตำบลโป่งน้ำร้อนตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ ระยะทาง 160 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอฟาง ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ 6 กิโลเมตร มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ตั้งอยู่เหนือระดับน้ำทะเล 475 เมตร มีเนื้อที่ ประมาณ 69,062.50 ไร่ หรือ ประมาณ 110.50 ตารางกิโลเมตร

4.1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่า และตำบลแม่สาว อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลม่อนปิ่น และตำบลเวียง อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเวียง อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่

4.1.3 จำนวนประชากรและครัวเรือน

ข้อมูล ณ วันที่ 2 เมษายน 2554 มีประชากรทั้งสิ้น 5,668 คน เป็นชาย 2,814 คน หญิง 2,854 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 51.29 คน/ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,022 ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร 676 ครัวเรือน (ตาราง 2)

ตาราง 2 จำนวนประชากรและครัวเรือน

หมู่ที่	บ้าน	ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม ทั้งหมด
1	หนองพ้าง	133	78	217	223	440
2	บ้านดอน	252	91	370	366	736
3	หัวฝาย	584	107	810	796	1,606
4	ท่าหัด	196	102	295	320	615
5	ต้นผึ้ง	335	117	435	434	869
6	เปียงกอก	321	85	441	461	902
7	ต้นผึ้งใหม่	210	96	246	254	500
รวม		2,022	676	2,814	2,854	5,668

(ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล อบต.โป่งน้ำร้อน ปี 2556 - 2558)

4.1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่โดยรอบ มีพื้นที่ราบมีจำนวนน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการเกษตรจะเป็นพื้นที่ราบเชิงเขา มีลำน้ำแม่ใจ ไหลผ่านพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบล นอกจากนี้ยังมีลำห้วยเล็กๆ อยู่หลายสาย ได้แก่ ห้วยผึ้ง ห้วยสาบข้าว แต่ลำห้วยเหล่านี้จะมีน้ำใช้เฉพาะในฤดูฝน

4.1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลโป่งน้ำร้อน มีลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว (ฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็น) และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝน (ภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน) แบ่งได้เป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - เดือนพฤษภาคม อากาศจะค่อนข้างร้อน อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ 35-37 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - เดือนตุลาคม โดยจะมีฝนตกชุก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี ประมาณ 1.4-7 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนกุมภาพันธ์ อากาศหนาว ถึง หนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 10-20 องศาเซลเซียส มีหมอกมากในตอนเช้า

4.1.6 พื้นที่ป่า

สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ ทางราชการได้ดำเนินการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก ชาวบ้านเรียกกัน ว่า “อุทยานแห่งชาติแม่ฝาง” หรือ “วนอุทยานบ่อน้ำร้อนฝาง” มียอดเขาสูง 2,285 เมตร จากระดับน้ำทะเล สูงอันดับที่ 2 ของประเทศ มีพื้นที่ประมาณ 327,500 ไร่ ครอบคลุมอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

4.1.7 การใช้ที่ดิน

ประชากรส่วนใหญ่ใช้ที่ดินที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มลำนน้ำแม่ใจ และลำนน้ำมาว ปลูกข้าวและพืชต่างๆ ได้แก่ หอมหัวใหญ่ กระเทียม พริก หลังจากเก็บเกี่ยวข้าว ส่วนการปลูกผลไม้และพืชไร่จะใช้พื้นที่ราบเชิงเขาเป็นพื้นที่เพาะปลูก

4.1.8 พื้นที่สภาพการถือครอง

หมู่บ้านในเขตตำบลโป่งน้ำร้อนทั้ง 7 หมู่บ้านอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน แต่ละหมู่บ้านมีพื้นที่การถือครอง ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองพาง	พื้นที่ประมาณ	1,900	ไร่ หรือ 3.04 ตารางกิโลเมตร
หมู่ที่ 2 บ้านบ้านดอน	พื้นที่ประมาณ	1,293	ไร่ หรือ 2.07 ตารางกิโลเมตร
หมู่ที่ 3 บ้านหัวฝาย	พื้นที่ประมาณ	8,031.25	ไร่ หรือ 12.85 ตารางกิโลเมตร
หมู่ที่ 4 บ้านท่าหัด	พื้นที่ประมาณ	2,500	ไร่ หรือ 4.00 ตารางกิโลเมตร
หมู่ที่ 5 บ้านต้นฝิ่ง	พื้นที่ประมาณ	12,689.33	ไร่ หรือ 20 ตารางกิโลเมตร
หมู่ที่ 6 บ้านเปียงกอก	พื้นที่ประมาณ	17,275	ไร่ หรือ 27.64 ตารางกิโลเมตร
หมู่ที่ 7 บ้านต้นฝิ่งใหม่	พื้นที่ประมาณ	25,375.17	ไร่ หรือ 40.90 ตารางกิโลเมตร

4.1.9 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

คือ พืชที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต มีลักษณะเด่นทางการค้า สามารถนำไปบริโภคได้ เป็นอาหารที่ให้วิตามิน แร่ธาตุ และเป็นแหล่งพลังงานของมนุษย์และสัตว์ อีกทั้งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และประกอบเป็นอาชีพได้

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ปลูกมาก 3 อันดับแรกได้แก่ อันดับ 1 คือ ส้มเขียวหวาน มีพื้นที่ปลูก 2,583 ไร่ รองลงมาอันดับ 2 คือ ข้าวนาปี มีพื้นที่ปลูก 2,051 ไร่ และอันดับ 3 คือ หอมหัวใหญ่ 1,996 ไร่ (ตาราง 3)

ตาราง 3 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ชื่อพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก.)	ราคา (บาท)	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าวนาปี	2,051	700	5.5	7.89
หอมหัวใหญ่	1,996	7,000	5.0	69.86
กระเทียม	153	3,000	6.8	3.12
พริก	1,720	800	9	12.38
ลิ้นจี่	1,492	1,000	10	14.92
ลำไย	229	2,500	3.5	2.00
ส้มเขียวหวาน	2,583	5,375	15	208.25

(ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล อบต. โป่งน้ำร้อน ปี 2556 - 2558)

4.1.10 กระบวนการผลิตข้าวนาปี

1) พันธุ์ข้าว เกษตรกรนิยมใช้พันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริมและพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเหนียว คือ พันธุ์สันป่าตอง และพันธุ์อั้งยี่ (เป็นข้าวพันธุ์พื้นเมือง อายุการเก็บเกี่ยวสั้นและให้ผลผลิตสูง)

2) การเตรียมดิน เกษตรกรไถรถไถนาเดินตามในการเตรียมดิน

3) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0 ใส่ในระยะหลังปักดำ 7-10 วัน อัตรา 20-25 กิโลกรัม/ไร่ สูตร 46-0-0 ใส่ในช่วงข้าวตั้งท้อง ในอัตรา 10-20 กิโลกรัม/ไร่

4) การใช้สารเคมี เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีควบคุมวัชพืชรากหลังจากปลูกการแล้ว 1-7 วัน และใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงเมื่อพบการระบาด

5) การปลูก ปลูกโดยการปักดำ ซึ่งระยะปลูกจะอยู่ระหว่าง 25×25 เซนติเมตร และ 30×30 เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน

6) การกำจัดวัชพืช เกษตรกรนิยมใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช โดยควบคุมวัชพืชหลังจากการปลูกแล้ว 1-7 วัน

7) การเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว ไม่นิยมใช้เครื่องเก็บเกี่ยวข้าว เพราะเกษตรกรต้องการฟางข้าวเพื่อคลุมแปลงกระเทียมและหอมหัวใหญ่

8) การนวด ใช้แรงงานคนในการนวด โดยการจ้างแรงงานคน ค่าจ้างวันละ 120 บาท

4.1.11 ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ปี พ.ศ. 2555

การปลูกข้าวนาปีมีต้นทุนการผลิตต่อไร่ รวม 3,270 บาท ต้นทุนการผลิตข้าวนาปีต่อกิโลกรัม รวม 4.54 บาท แยกเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปร 3,120 บาท และค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนคงที่ 150 บาท ความสามารถในการผลิตจากการทำนาปีเฉลี่ย 720 กิโลกรัมต่อไร่ (ตาราง 4)

ตาราง 4 ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ปี พ.ศ. 2555

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
ต้นทุนผันแปร	
1. ค่าแรงงาน	
ค่าเตรียมดินแปลงกล้า	450
ถอนต้นกล้า	340
ค่าปลูก, ปลูกซ่อม	400
ดูแลรักษา	250
เก็บเกี่ยว	400
2. ค่าวัสดุ	
ค่าเมล็ดพันธุ์	150
ค่าปุ๋ย	450
ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช	400
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	100
ค่าอุปกรณ์การเกษตรอื่นๆ	80

ตาราง 4 ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ปี พ.ศ. 2555 (ต่อ)

3. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	100
ต้นทุนคงที่	
ค่าเช่าที่ดิน	100
ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	50
ต้นทุนการผลิตต่อไร่	3,270
ต้นทุนต่อกิโลกรัม	4.54
ผลผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมต่อไร่	720

(ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล อบต.โป่งน้ำร้อน ปี 2556 - 2558)

4.1.12 ภาระหนี้สิน

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีมีภาระหนี้สินไม่มากนักน้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับหลายสาเหตุ เช่น กู้ยืมเงินมาเพื่อลงทุนทำนาข้าว กู้ยืมมาเพื่อซื้อที่ดิน กู้ยืมมาเพื่อปลูกบ้านหรือซื้อบ้าน กู้ยืมเงินมาเพื่อซื้อเฟอร์นิเจอร์ กู้ยืมเงินมาเพื่อส่งบุตรหลานเล่าเรียน เป็นต้น

4.1.13 แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร เกษตรกรในตำบลโป่งน้ำร้อน ได้รับสินเชื่อเพื่อการเกษตรมาจาก

- 1) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร
- 3) สหกรณ์เพื่อเกษตรกร
- 4) เอกชน

4.1.13 ความเสี่ยงภัย

พื้นที่ส่วนใหญ่มีความเสี่ยงภัยจากน้ำป่าไหลหลาก และดินโคลนถล่ม เนื่องจากมีลำน้ำแม่ใจไหลผ่าน หรืออยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับลำน้ำแม่ใจ ซึ่งไหลมาจากอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก เนื่องจากลักษณะของพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนอยู่โดยรอบ หากเกิดภัยน้ำป่าไหลหลากจะเข้าท่วมพื้นที่อย่างรวดเร็ว

4.1.14 ภัยธรรมชาติ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน พื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรต้องประสบกับภัยพิบัติหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น พายุลูกเห็บ ฤดูแล้งขาดแคลนน้ำในการทำ การเกษตร อุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก และดินโคลนถล่ม เป็นต้น และเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2551 ได้เกิดฝนตกหนักในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยน้ำป่าได้ไหลหลากเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรในพื้นที่บ้าน ดันฝิ่ง หมู่ที่ 5 และบ้านเปียงกอก หมู่ 6 ต.โป่งน้ำร้อน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ และอีกหลายหมู่บ้านที่อยู่ติดกับลำน้ำแม่ใจ (มติชน ออนไลน์, 2551)

วันที่ 6 สิงหาคม 2553 หลังจากที่ฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลา 2 วัน บริเวณลานกางเต็นท์ กัวลม คอยผ้าห่มปก ซึ่งเป็นต้นน้ำแม่ใจ ปริมาณน้ำฝนวัดได้ตั้งแต่ 8.00 น. ถึงเวลา 15.00 น. ในวันที่ 6 สิงหาคม 2553 มีปริมาณน้ำฝนสะสม 135 มิลลิเมตร ส่งผลให้น้ำป่าไหลเข้าท่วมบ้านเรือน ราษฎร และพื้นที่ทางการเกษตรที่ติดกับลำน้ำแม่ใจในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่, 2553)

วันที่ 23 กันยายน 2554 พื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่ม เนื่องจากฝนตกหนัก ส่งผลทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน 350 ครัวเรือน สถานที่ราชการพังเสียหาย และพื้นที่การเกษตรเสียหายอย่างหนัก ซึ่งเป็นพื้นที่นาข้าว 1,250 ไร่ ของเกษตรกรจำนวน 37 ราย จำแนกออกเป็น 4 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านหนองพ่วงจำนวน 1 ราย หมู่ที่ 2 บ้านดอนจำนวน 13 ราย หมู่ที่ 5 บ้านดันฝิ่งจำนวน 3 ราย และหมู่ที่ 6 บ้านเปียงกอกจำนวน 20 ราย ดังตาราง 5 (เชียงใหม่นิวส์ ออนไลน์, 2554)

และวันที่ 24 กันยายน 2555 ระดับลำน้ำแม่ใจสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และได้เข้าท่วมพื้นที่ทางการเกษตรเสียหายแต่ไม่มากเท่าเหตุการณ์อุทกภัยน้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2554 และชาวบ้านที่เคยประสบภัยน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่มในปีที่ผ่านมาเกรงว่าจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำรอย จึงได้เตรียมการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยการเก็บข้าวของสำคัญขึ้นสู่ที่สูง อพยพเด็กและคนชราไปยังที่ปลอดภัย ชาวบ้านบางส่วนพลัดเปลี่ยนเวรเฝ้าดูสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังมีการเปิดสัญญาณเตือนภัยให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เตรียมพร้อม อยู่ตลอดเวลา (สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น. จำกัด, 2555)

ตาราง 5 สรุปความเสียหายจากการเกิดภัยพิบัติ อุทกภัย ปี 2554 ในพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน

หมู่ที่	ความเสียหายจากการสำรวจ				การช่วยเหลือเป็นเงินสด			
	ด้านพืช (ไร่)				ด้านพืช	ด้าน ปศุสัตว์	ด้าน ประมง	รวม 3 ด้าน
	ข้าว	พืชไร่	พืชสวน และ อื่นๆ	รวม	วงเงิน (บาท) เกษตรกร (ราย)	วงเงิน (บาท) เกษตรกร (ราย)	วงเงิน (บาท) เกษตรกร (ราย)	วงเงิน (บาท) เกษตรกร (ราย)
รวมหมู่ 1	2.00	0.00	0.00	2.00	4,444.00 1	0.00 0	0.00 0	4,444.00 1
รวมหมู่ 2	34.50	0.00	0.00	34.50	76,659.00 13	0.00 0	0.00 0	76,659.00 13
รวมหมู่ 5	4.75	0.00	0.00	4.75	10,554.50 3	0.00 0	0.00 0	10,554.50 3
รวมหมู่ 6	47.25	0.00	0.00	47.25	104,989.50 20	0.00 0	0.00 0	104,989.50 20
รวม	88.50	0.00	0.00	88.50	196,647.00 37	0.00 0	0.00 0	196,647.00 37

(ที่มา : แบบคำขอจัดสรรงบประมาณอุดหนุนระดับตำบลจาก กษ.02 สำนักงานเกษตรอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่)

4.1.15 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อเกิดภัยพิบัติ ปี 2554 กรณีพิเศษ

การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรยึดหลักเกณฑ์และอัตราการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยปี 2554 กรณีพิเศษ (ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานประสานงานความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเรื่อง การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2554 กรณีพิเศษ) ดังนี้ ด้านพืช ให้ช่วยเหลือร้อยละ 100 ของพื้นที่ที่เสียหายในอัตรา ดังนี้ พืชไร่ ช่วยเหลือในอัตราไร่ละ 3,150 บาท พืชสวนและอื่นๆ ช่วยเหลือในอัตราไร่ละ 5,098 บาท และข้าว ช่วยเหลือในอัตราไร่ละ 2,222 บาท

โดยการประมาณการกรอบวงเงินช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยคิดจากต้นทุนการผลิตข้าวนาปีดังนี้ ปี 2553 ต้นทุนรวมต่อไร่ 3,815.05 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 55 ต้นทุนรวมต่อไร่

เท่ากับ 4,040.51 บาท และปี 2554 ต้นทุนรวมต่อไร่ 2,098.28 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 55 ต้นทุนรวมต่อไร่เท่ากับ 2,222.28 บาท เฉลี่ยทั้งประเทศ ดังตาราง 6

ตาราง 6 ประมาณการกรอบวงเงินช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบอุทกภัยปี 2554

รายการ	ข้าว	
	ปี 2553	ปี 2554
1. ต้นทุนผันแปร	3,225.43	3,422.14
1.1 ค่าแรงงาน	1,664.25	1,761.63
เตรียมดิน	582.17	589.81
เตรียมพันธุ์และปลูก	194.89	217.3743
ดูแลรักษา	285.93	347.61
เก็บเกี่ยว	601.26	606.84
1.2 ค่าวัสดุ	1,444.60	1,548.78
ค่าพันธุ์	454	508.14
ค่าปุ๋ย	679.37	710.02
ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช	70.52	89.06
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	221.53	222.16
ค่าวัสดุการเกษตรและสิ้นเปลือง	14.16	14.29
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	5.02	5.11
1.3 ดอกเบี้ยเงินลงทุน	116.58	111.73
2. ต้นทุนคงที่	589.62	618.37
ค่าเช่าที่ดิน	580.88	609.5
ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	7.34	7.37
ค่าดอกเบี้ยเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร	1.4	1.5
ค่าเฉลี่ยต้นทุนการผลิตให้ผลผลิต	-	-
ต้นทุนรวมต่อไร่	3,815.05	4,040.51
ร้อยละ 55 ต้นทุนรวมต่อไร่	2,098.28	2,222.28

(ที่มา : การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยด้านการเกษตรปี 2554 กรณีพิเศษ สำนักงานเกษตรอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่)

4.2 คุณลักษณะของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่

4.2.1 เพศ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีมากกว่ากึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.66 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 22.34 (ตาราง 7)

เพศ	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	146	77.66
หญิง	42	22.34
รวม	188	100.00

4.2.2 อายุ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีส่วนใหญ่อายุระหว่าง 49-62 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.36 รองลงมาคืออายุระหว่าง 35-48 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.38 และมีอายุระหว่าง 63-76 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.62 ตามลำดับ (ตาราง 8)

อายุ (ปี)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21-34	8	4.26
35-48	59	31.38
49-62	74	39.36
63-76	35	18.62
77-90	12	6.38
รวม	188	100.00

อายุน้อยสุด

21

ปี

อายุเฉลี่ย

56

ปี

อายุสูงสุด

89

ปี

4.2.3 ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีมากกว่าครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.98 รองลงมาจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาร้อยละ 27.66 และไม่ได้เรียนหนังสือคิดเป็นร้อยละ 14.36 (ตารางที่ 7) จากข้อมูลดังกล่าวจะสังเกตเห็นว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีในตำบลโป่งน้ำร้อน ส่วนใหญ่แล้วอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการศึกษาที่อยู่ในระดับที่น้อยมาก อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัดสินใจไม่ทำประกันภัยข้าวนาปี (ตาราง 9)

ตาราง 9 ระดับการศึกษา

n = 188

ระดับการศึกษา	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	27	14.36
ประถมศึกษา	109	57.98
มัธยมศึกษา	52	27.66
รวม	188	100.00

4.2.4 สถานภาพสมรส

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีมากกว่าครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมสร้อยละ 95.75 และโสด ร้อยละ 4.25 (ตาราง 10)

ตาราง 10 สถานภาพสมรส

n = 188

สถานภาพ	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	8	4.25
สมรส	180	95.75
รวม	188	100.00

4.2.5 รายได้

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีส่วนใหญ่มีรายได้ 9,500-54,600 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 45.22 รองลงมา มีรายได้ 54,601-99,700 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 33.51 และมีรายได้ 99,701-144,800 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 14.36 (ตาราง 11)

ตาราง 11 รายได้

n = 188

รายได้/ปี (บาท)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9,500-54,600	85	45.22
54,601-99,700	63	33.51
99,701-144,800	27	14.36
144,801-189,900	11	5.85
189,901-235,000	2	1.06
รวม	188	100.00

รายได้ต่ำสุด 9,500 บาท/ปี

รายได้เฉลี่ย 55,759.57 บาท/ปี

รายได้สูงสุด 235,000 บาท/ปี

4.2.6 พื้นที่ถือครอง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปลูกข้าวนาปีส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.38 รองลงมา มีพื้นที่ถือครอง 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.38 และมีพื้นที่ถือครอง 10-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.58 ตามลำดับ (ตาราง 12)

ตาราง 12 พื้นที่ถือครอง

n = 188

พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5	106	56.38
6-10	59	31.38
10-15	18	9.58

ตาราง 12 พื้นที่ถือครอง (ต่อ)

พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16-20	3	1.60
21-25	2	1.06
รวม	188	100.00

จำนวนพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ จำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 5.86 ไร่
 จำนวนพื้นที่ถือครองสูงสุด 24 ไร่

4.2.7 จำนวนพื้นที่ทำนาปี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำนาปี 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.92 รองลงมาคือพื้นที่ทำนาปี 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.38 และมีพื้นที่ทำนาปี 10-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.57 ตามลำดับ (ตาราง 13)

ตาราง 13 จำนวนพื้นที่ทำนาปี

n = 188

พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5	106	56.38
6-10	59	31.38
10-15	18	9.58
16-20	3	1.60
21-25	2	1.06
รวม	188	100.00

จำนวนพื้นที่ทำนาปีต่ำสุด 1 ไร่ จำนวนพื้นที่ทำนาปีเฉลี่ย 5.86 ไร่
 จำนวนพื้นที่ทำนาปีสูงสุด 24 ไร่

4.2.8 ความเสี่ยงของพื้นที่ทำการเพาะปลูกข้าวนาปี

เกษตรกรที่เคยประสบภัย 37 คน ระบุว่า พื้นที่ทำการเพาะปลูกข้าวนาปีของตนอยู่ในพื้นที่เสี่ยง เนื่องจากอยู่ติดกับลำน้ำแม่ใจ หรืออยู่ใกล้กับลำน้ำแม่ใจมาก เมื่อเกิดอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากจึงเข้าท่วมอย่างรวดเร็วและได้รับความเสียหายอย่างหนัก แต่เกษตรกรที่ไม่เคยประสบภัย 151 คน ระบุว่า พื้นที่ทำการเพาะปลูกข้าวนาปีของตนอยู่ในพื้นที่เสี่ยงน้อย เนื่องจากไม่ได้อยู่ติดกับลำน้ำแม่ใจ และไม่ใช้ทางน้ำไหลผ่าน แต่ก็แสดงความคิดเห็นที่ท้อใจว่า อนาคตก็อาจจะเป็นพื้นที่เสี่ยงมากขึ้นก็ได้ หากมีการเปลี่ยนทิศทางการไหลของน้ำซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอน และเกิดจากการกัดเซาะตลิ่ง

4.2.9 การได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีจำนวน 188 คน เป็นผู้เคยได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 19.62 และไม่เคยได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติแต่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 80.32 (ตาราง 14) โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน เป็นเงินช่วยเหลือในอัตราไร่ละ 2,222 บาท ดังตาราง 5

ตาราง 14 การได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ

n = 188

การได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	151	80.32
เคย	37	19.62
รวม	188	100.00

4.2.10 การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีที่ประสบภัยพิบัติได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100

4.2.11 รูปแบบของความช่วยเหลือ

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีในตำบลโป่งน้ำร้อน ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินและเมล็ดพันธุ์พืชจากองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่ทำประกันภัยข้าวนาปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่ทำประกันภัยข้าวนาปีพบว่า

4.3.1 ด้านข้อมูลทั่วไป

4.3.1.1 การรับทราบเรื่องโครงการการประกันภัยข้าวนาปีของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีไม่ทราบว่า มีโครงการการประกันภัยข้าวนาปี คิดเป็นร้อยละ 82.45 และทราบว่า มีโครงการการประกันภัยข้าวนาปี คิดเป็นร้อยละ 17.55

4.3.1.2 การทำประกันภัยข้าวนาปีในหมู่บ้านของท่าน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีทั้งหมดไม่เคยทำประกันภัยข้าวนาปีเลย คิดเป็นร้อยละ 100

4.3.2 ด้านความรู้เกี่ยวกับโครงการการประกันภัยข้าวนาปี

4.3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับอัตราเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปี และความเหมาะสม

เกษตรกรทุกคนไม่ทราบจำนวนอัตราเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปี เนื่องจากไม่เคยเข้าทำประกันภัยข้าวนาปีแต่เมื่อได้ทราบรายละเอียดจากผู้ทำการสัมภาษณ์แล้ว เกษตรกรทั้งที่เคยประสบภัย 27 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 94 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า อัตราเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปีเหมาะสม โดยให้เหตุผลประกอบ ดังนี้

- 1) เมื่อเทียบกับอัตรการจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี กับเงินชดเชยที่จะได้รับก็ถือว่าอยู่ในอัตราส่วนที่พอดีสมเหตุสมผล
- 2) การได้รับเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปีได้มากกว่าเงินค่าเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายไป และอย่างน้อยก็ไม่ต้องจ่ายเองทั้งหมดหากเกิดภัยพิบัติ

และเกษตรกรบางส่วนทั้งที่เคยประสบภัย 10 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 57 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า อัตราเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปีไม่เหมาะสม โดยให้เหตุผลประกอบ ดังนี้

- 1) ควรเพิ่มอัตราเงินชดเชยให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะในช่วงระหว่างวันที่ 1 ของวันเริ่มเพาะปลูกถึงวันที่ 60 จะได้รับค่าชดเชยในอัตรา 606 บาทต่อไร่ ซึ่งไม่เพียงพอในการลงทุนทำนาใหม่หากเกิดภัยพิบัติขึ้น
- 2) ควรกำหนดอัตราเงินชดเชยให้เท่ากันหมด ไม่ควรแบ่งเป็นช่วงเวลาในการจ่ายเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปี

3) ควรเพิ่มให้เท่ากับต้นทุนในการผลิตก็จะเป็นการดี

ทั้งนี้เกษตรกรจะได้รับค่าชดเชยจากบริษัทอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติที่คุ้มครอง ได้แก่ อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง ลมพายุ อากาศหนาว ลูกเห็บ และอัคคีภัย (ไม่รวมภัยโรคระบาดและศัตรูพืช) โดยจำแนกออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

- 1) หากเกิดความเสียหายในช่วงระหว่างวันที่ 1 ของวันเริ่มเพาะปลูกถึงวันที่ 60 จะได้รับค่าชดเชยในอัตรา 606 บาทต่อไร่ และสิ้นสุดการคุ้มครองกรมธรรม์ประกันภัย
- 2) หากเกิดความเสียหายในช่วงตั้งแต่วันที่ 61 นับจากวันเริ่มเพาะปลูกจนถึงวันสุดท้ายที่ต้นข้าวนาปียังคงยืนต้นอยู่ในแปลงเพาะปลูกก่อนการเก็บเกี่ยว จะได้รับค่าชดเชยในอัตรา 1,400 บาทต่อไร่

4.3.2.2 ความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยจากบริษัทประกันภัย และความเหมาะสม

เกษตรกรทุกคนไม่ทราบรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยจากบริษัทประกันภัยเลย แต่เมื่อได้ทราบรายละเอียดจากผู้ทำการสัมภาษณ์แล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่ เกษตรกรทั้งที่เคยประสบภัย 22 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 131 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยไม่เหมาะสม โดยให้เหตุผลประกอบ ดังนี้

- 1) การดำเนินการล่าช้าเกินไป หากเร็วกว่านี้จะได้นำเงินมาทำทุนเพื่อทำนาครั้งใหม่ได้เร็วยิ่งขึ้น
- 2) ควรมีการปรับกระบวนการทำงานให้รวดเร็วกว่านี้ เช่น ปรับลดขั้นตอนการทำงาน หรือแบ่งคณะทำงานออกเป็นหลายๆส่วน เพื่อให้งานดำเนินการได้เร็วขึ้น และเกษตรกรทั้งที่เคยประสบภัย 15 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 20 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยจากบริษัทประกันภัยช้าวนาปีเหมาะสม โดยให้เหตุผลประกอบ ดังนี้

- 1) เกษตรกรเข้าใจการดำเนินการว่า จำเป็นต้องเป็นไปตามขั้นตอนเพื่อให้เกิดความถูกต้องของข้อมูล
  - 2) เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดการตกหล่นจากการสำรวจพื้นที่
- ทั้งนี้ผู้รับประกันภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับเอกสารประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทน 2 ฉบับ ได้แก่ แบบประมวลรวบรวมการช่วยเหลือรายหมู่บ้าน (กษ 02) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการให้ความ

ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และแบบขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (ทพส.1) จาก ธ.ก.ส. ในฐานะผู้บริหารโครงการประกันภัยข้าวนาปี

ตาราง ความรู้และความเหมาะสมเกี่ยวกับโครงการการประกันภัยข้าวนาปี n = 188

ประเด็นความเหมาะสม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อัตราเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปี		
• ไม่มีความรู้เกี่ยวกับอัตราเงินชดเชยจากการประกันภัยข้าวนาปี	188	100
• อัตราเงินชดเชยอยู่ในอัตราที่เหมาะสม	121	64.36
• อัตราเงินชดเชยอยู่ในอัตราที่ไม่เหมาะสม	67	35.64
2. ระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยจากบริษัทประกันภัย		
• ไม่มีความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยจากบริษัทประกันภัย	188	100
• ระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยอยู่ในระยะเวลาที่เหมาะสม	153	81.38
• ระยะเวลาการได้รับเงินชดเชยอยู่ในระยะเวลาที่ไม่เหมาะสม	35	18.62

4.3.3 ด้านทัศนะของเกษตรกรต่อการประกันภัยข้าวนาปี

4.3.3.1 ทัศนะของเกษตรกรต่อความสำคัญของการประกันภัยข้าวนาปี

เกษตรกรทั้งที่เคยประสบภัย 37 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 36 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า การประกันภัยข้าวนาปีมีความสำคัญ โดยมีการให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) สามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากความเสียหาย โดยได้รับเงินชดเชย เมื่อได้รับความเสียหายจากภัยต่างๆตามที่ได้ตกลงกันไว้ในการทำประกันภัยข้าวนาปี

2) เป็นการบริหารความเสี่ยงภัยวิธีหนึ่ง ซึ่งจะโอนความเสี่ยงภัยของเกษตรกรไปสู่บริษัทประกันภัย เมื่อเกิดความเสียหายขึ้น

3) เป็นการสร้างความมั่นคงทางการเงิน เพราะเป็นวิธีที่ทำให้สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ไม่คาดฝันที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

เกษตรกรที่ไม่เคยประสบภัย 115 คน แสดงความเห็นว่าการประกันภัยข้าวนาปีไม่มีความสำคัญ โดยมีการให้เหตุผลประกอบว่า

1) เมื่อเกิดภัยพิบัติ รัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบได้เข้าช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัยอยู่แล้ว

2) พื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยน้ำท่วมน้อย (ตาราง 16)

4.3.3.2 ทักษะของเกษตรกรต่ออัตราค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี

เกษตรกรที่เคยประสบภัย 27 คน และเกษตรกรที่ไม่เคยประสบภัย 39 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า อัตราค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีไม่สูงเกินไป ซึ่งอยู่ในอัตราที่สามารถจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยได้

ในขณะที่เกษตรกรที่เคยประสบภัย 10 คน และเกษตรกรที่ไม่เคยประสบภัย 112 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า อัตราค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีสูงเกินไป โดยควรอยู่ในอัตราราคาจ่ายเบี้ยประกันภัยที่เกษตรกรต้องจ่ายดังนี้

- 1) อัตรา 30 บาท/ไร่ (37 คน)
- 2) อัตรา 35 บาท/ไร่ (30 คน)
- 3) อัตรา 40 บาท/ไร่ (29 คน)
- 4) อัตรา 50 บาท/ไร่ (26 คน)

ทั้งนี้อัตราเบี้ยประกันภัยกำหนดไว้ 120 บาทต่อไร่ (ไม่รวมอากรแสตมป์และภาษีมูลค่าเพิ่ม) อัตราเบี้ยประกันภัยสุทธิเท่ากับ 129.47 บาทต่อไร่ เท่ากับการดำเนินโครงการฯ ในปีที่ผ่านมา วงเงินความคุ้มครอง 1,111 บาทต่อไร่ ตลอดช่วงการเพาะปลูก สำหรับภัยธรรมชาติทั้งหมด 6 ภัย ได้แก่ อุทกภัย ฝนทิ้งช่วง ลมพายุ อากาศหนาว ลูกเห็บ และอัคคีภัย (ตาราง 16)

4.3.3.3 ทักษะของเกษตรกรต่อการจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีของการทำประกันภัย

เกษตรกรที่เคยประสบภัย 27 คน และเกษตรกรที่ไม่เคยประสบภัย 39 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า สามารถจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีของการทำประกันภัยได้ โดยมีการให้เหตุผลประกอบดังนี้

- 1) ภาระหนี้สินน้อย
- 2) รายจ่ายต่างๆในครอบครัวต่ำ
- 3) มีรายได้เพิ่มจากอาชีพเสริม

ในขณะที่เกษตรกรที่เคยประสบภัย 10 คน และเกษตรกรที่ไม่เคยประสบภัย 112 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ไม่สามารถจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีของการทำประกันภัยได้ โดยมีการให้เหตุผลประกอบดังนี้

- 1) ภาระหนี้สินมาก
- 2) รายจ่ายต่างๆในครอบครัวสูง (ตาราง 16)

4.3.3.4 ทักษะของเกษตรกรต่อภาระหนี้สินส่งผลกระทบต่อค่าเบี้ยประกันภัย ข้าวนาปี

เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เคยประสบภัย 10 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 112 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า หากต้องจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี จะส่งผลกระทบต่ออย่าง
แน่นอนเนื่องจากมีภาระหน้าที่ต่างๆที่ต้องรับผิดชอบมาก โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- 1) ภาระหนี้สินจากการลงทุนทำนาข้าว
- 2) ภาระหนี้สินจากการซื้อสิ่งหามิตรพย์ ได้แก่ เฟอ์ริไนเจอร์ รดยนต์ และ
เครื่องใช้ไฟฟ้า
- 3) ภาระหนี้สินจากการซื้อสิ่งหามิตรพย์ ได้แก่ ที่ดิน และบ้าน
- 4) ภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว
- 5) ภาระในการส่งบุตรหลานเล่าเรียน

อย่างไรก็ตามยังมีเกษตรกรบางส่วนเกษตรกรทั้งที่เคยประสบภัย 27 คน และทั้งที่ไม่เคย
ประสบภัย 39 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ภาระหนี้สินจะไม่ส่งผลกระทบต่อค่า
เบี้ยประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- 1) คู้มค่าที่ทำ เพราะคิดว่าถึงนาจะล่มจากภัยพิบัติก็ยังมีทุนทำใหม่
- 2) ทำแล้วสบายใจ เพราะมีบริษัทประกันภัยข้าวนาปีเข้ามาโอนรับความเสี่ยงจาก
ภัยพิบัติหากเกิดขึ้น
- 3) ทำแล้ว เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นจะได้ไม่เป็นภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้นตามมา
ภายหลัง (ตาราง 16)

4.3.3.5 ทักษะของเกษตรกรต่อความเชื่อมั่นในระบบประกันภัยข้าวนาปี

เกษตรกรมีความเชื่อมั่นในระบบประกันภัยข้าวนาปี เนื่องด้วยมีตัวกลางคือ ธ.ก.ส.
เป็นผู้บริหารโครงการ โดยเป็นตัวกลางระหว่างเกษตรกรผู้เอาประกันภัยและบริษัทผู้รับประกันภัย
ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่น่าเชื่อถือ (ตาราง 16)

ตาราง 16 ทิศนะของเกษตรกรต่อการประกันภัยข้าวนาปี

n = 188

ประเด็นทิศนะของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความสำคัญของการประกันภัยข้าวนาปี		
● เห็นความสำคัญของการประกันภัยข้าวนาปี	73	38.83
● ไม่เห็นความสำคัญของการประกันภัยข้าวนาปี	115	62.17
2. อัตราค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี		
● อัตราค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีมีอัตราค่าเบี้ยที่ไม่สูงเกินไป	66	35.11
● อัตราค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีมีอัตราค่าเบี้ยที่สูงเกินไป	122	64.89
3. การจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี		
● สามารถจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีได้	66	35.11
● ไม่สามารถจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีได้	122	64.89
4. ภาระหนี้สินส่งผลกระทบต่ออัตราจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี		
● ภาระหนี้สินส่งผลกระทบต่ออัตราจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี	122	64.89
● ภาระหนี้สินไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี	66	35.11
5. ความเชื่อมั่นในระบบประกันภัยข้าวนาปี		
● เชื่อมั่นในระบบประกันภัยข้าวนาปี	188	100

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางสนับสนุนการทำประกันภัยข้าวนาปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางสนับสนุนการทำประกันภัยข้าวนาปี พบว่า

4.4.1 หากมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม เพื่อใช้ในการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี

เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เคยประสบภัย 27 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 99 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) ไม่มีเงินก้อนที่จะไปชำระค่าเบี้ยประกัน จึงเป็นการดีหากมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม เพื่อใช้ในการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี

2) หากแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมปลอดดอกเบี้ย จะได้ไม่เป็นภาระมาก เพราะสามารถผ่อนจ่ายเป็นงวดได้

และเกษตรกรบางส่วนทั้งที่เคยประสบภัย 10 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 52 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ไม่สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) ถึงมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม เพื่อใช้ในการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี อย่างไรก็ตามก็ต้องนำเงินมาชำระคืนอยู่ดีหากกู้ยืมแหล่งเงินทุนที่จัดให้ ซึ่งปัจจุบันก็ต้องส่งชำระหนี้ต่างๆมากอยู่แล้ว

2) มีรายจ่ายมาก ถ้ากู้เงินมาก็จะทำให้มีภาระเพิ่มมากขึ้น (ตาราง 17)

4.4.2 หากการทำประกันภัยข้าวนาปีสามารถนำไปยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ได้
เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เคยประสบภัย 29 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 90 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) เป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายลงอีกทางหนึ่ง

2) เงินที่ได้จากการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ได้ก็เปรียบเหมือนเงินปันผลที่ได้จากการทำประกันภัยข้าวนาปี

และเกษตรกรบางส่วนทั้งที่เคยประสบภัย 8 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 61 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ไม่สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) มีที่ดินน้อยจึงเสียภาษีบำรุงท้องที่น้อยด้วย จึงไม่น่าสนใจหากสามารถนำไปยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ได้

2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างค่าภาษีบำรุงท้องที่ที่ต้องจ่ายต่อไร่กับค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีต่อไร่ ถือว่ายังไม่คุ้มค่า (ตาราง 17)

4.4.3 หากทำประกันภัยข้าวนาปีแล้ว สามารถนำไปใช้เป็นส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช เป็นต้น กับ ธ.ก.ส. ได้

เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เคยประสบภัย 35 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 100 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) ช่วยลดต้นทุนในการผลิตลงอีกทางหนึ่ง

2) ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ดีมีมาตรฐานมากกว่าไปซื้อเองตามท้องตลาด ซึ่งอาจจะโดนหลอกได้

และเกษตรกรบางส่วนทั้งที่เคยประสบภัย 2 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 51 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ไม่สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

1) ไม่แน่ใจว่าจะคุ้มค่าหรือไม่ เนื่องจากยังไม่ทราบอัตราส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่แน่นอน

2) ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรบางชนิดของ ธ.ก.ส. ก็แพงกว่าท้องตลาด ซึ่งไม่แน่ใจว่า หากลดราคาแล้วจะถูกกว่า หรือเท่ากับ หรือแพงกว่าราคาตามท้องตลาด (ตาราง 17)

4.4.4 หากทำประกันภัยข้าวนาปีแล้ว มีการสมนาคุณประกันอุบัติเหตุ

เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เคยประสบภัย 35 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 88 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- 1) ถือว่าได้รับผลประโยชน์เพิ่มเติม และรู้สึกคุ้มค่าที่ได้ทำ
- 2) เสมือนเป็นเงินออมที่ได้แถมมาเมื่อทำประกันภัยข้าวนาปี และทำให้รู้สึกว่าจะถึงไม่เกิดภัยก็ไม่ได้เสียเงินไปฟรีๆ

และเกษตรกรบางส่วนทั้งที่เคยประสบภัย 2 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 63 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ไม่สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี โดยให้เหตุผลประกอบดังนี้

- 1) ของสมนาคุณแถมประกันอุบัติเหตุยังไม่ดึงดูดใจที่จะให้ทำประกันภัยข้าวนาปี
- 2) ไม่เห็นความจำเป็นของประกันอุบัติเหตุ (ตาราง 17)

ตาราง 17 แนวทางสนับสนุนการทำประกันภัยข้าวนาปี

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม เพื่อใช้ในการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี <ul style="list-style-type: none"> ● มีแนวโน้มสนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี ● ไม่สนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี 	126 62	67.02 32.98
2. สามารถนำไปยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ได้ <ul style="list-style-type: none"> ● มีแนวโน้มสนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี ● ไม่สนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี 	119 69	63.30 36.70
3. นำไปใช้เป็นส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยา กำจัดศัตรูพืช เป็นต้น กับ ธ.ก.ส. ได้ <ul style="list-style-type: none"> ● มีแนวโน้มสนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี ● ไม่สนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี 	135 53	71.81 28.19
4. มีการสมนาคุณประกันอุบัติเหตุ <ul style="list-style-type: none"> ● มีแนวโน้มสนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี ● ไม่สนใจที่จะทำประกันภัยข้าวนาปี 	123 65	65.43 34.57

4.4.5 แนวโน้มที่เกษตรกรจะทำประกันภัยข้าวนาปี

เกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เคยประสบภัย 37 คน และทั้งที่ไม่เคยประสบภัย 29 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี และเกษตรกรบางส่วนที่ไม่เคยประสบภัย 122 คน แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันว่า ไม่สนใจทำประกันภัยข้าวนาปี เนื่องจากยังไม่ทราบว่า จะมีแนวทางสนับสนุนใดบ้างหากตัดสินใจทำประกันภัยข้าวนาปี และพื้นที่ทำนามีความเสี่ยงภัยน้อย

4.4.6 แนวทางสนับสนุนและข้อเสนอแนะวิธีจูงใจให้เกษตรกรทำประกันภัยข้าวนาปี แนวทางสนับสนุน

- 1) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องจะต้องเป็นผู้แบกภาระของเบี้ยประกันภัยข้าวนาปีนี้ทั้งหมด และเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติจะทำให้เกษตรกรผู้ประสบภัยมีสิทธิที่เรียกร้องความเสียหายตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ได้ จึงมีความแน่นอนและชัดเจนเกี่ยวกับความคุ้มครองเงินต้นทุนที่ได้ลงทุนไป ต่างจากการให้ความช่วยเหลือเฉพาะกิจ ซึ่งไม่มีความแน่นอน ทำให้อาชีพเกษตรกรไม่มีความมั่นคง (20 คน)
- 2) หากทำประกันภัยข้าวนาปี และมีสิทธิ์ตามกรมธรรม์แล้ว จะช่วยให้เกษตรกรมีโอกาสขอกู้เงินจากสถาบันการเงินทั่วไประบายง่ายขึ้น โดยนำกรมธรรม์เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน (13 คน)
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธ.ก.ส. หรือ อบต. ควรสนับสนุนให้มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อใช้ในการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี ทั้งนี้ อาจจะมีเงื่อนไขที่เอื้อมากขึ้น เช่น ปลอดดอกเบี้ยสามารถนำไปยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ได้ ขอส่วนลดในการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรกับ ธ.ก.ส. ได้ และ ควรมีการสมนาคุณประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น
- 4) ธ.ก.ส. ควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ เรื่องการประกันภัยข้าวนาปีกับเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความสนใจให้เกิดการประกันภัยข้าวนาปีเพิ่มมากขึ้น
- 5) โครงการประกันภัยข้าวนาปีควรพิจารณาว่าสามารถขยายความคุ้มครองเป็น 1 รอบปีมากกว่า 1 รอบการผลิต

4.4.7 ข้อเสนอแนะวิธีจูงใจ

- 1) แรงจูงใจสำหรับให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการประกันภัยข้าวนาปี คือ หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องในการอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัย ควรจะให้เกษตรกรรับภาระค่าเบี้ยประกันภัยน้อยกว่านี้ได้ก็จะเป็นการดี จากปกติที่เกษตรกรต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยข้าวนาปี 60 บาทต่อไร่ และควรอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัยในส่วนที่เหลือมากกว่านี้ เพื่อให้ส่วนที่เกษตรกรต้องรับผิดชอบในการจ่ายเบี้ยประกันภัยมีอัตราน้อยที่สุดเท่าที่หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบและ

เกี่ยวข้องจะทำได้ จากปกติที่หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องต้องจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยอุดหนุน 60 บาทต่อไร่ (31 คน)

2) เกษตรกรสามารถเลือกซื้อประกันภัยเฉพาะนาแปลงที่ประสงค์จะขอเอาประกันภัยแปลงใดก็ได้ ทั้งนี้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จะได้รับความช่วยเหลือ 2 ส่วน คือ 1. เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้อง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในอัตรา 2,222 บาทต่อไร่ และ 2. ค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัยในวงเงินความคุ้มครองสูงสุด 1,111 บาทต่อไร่ รวมแล้วเกษตรกรผู้เอาประกันภัยจะได้รับเงินชดเชยทั้งสิ้น 3,333 บาทต่อไร่ ใกล้เคียงกับต้นทุนการปลูกข้าวที่อยู่ที่ไร่ละ 4,040.51 บาท (15 คน)